

SOKULLU MEHMET PAŞA (1505-1579)

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Osmanlı Donanmasının Kaptan-ı Deryalığı ve gene Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murat devirlerinde toplam 14 yıl, 3 ay, 17 gün Osmanlı Devleti'nin sadrazamlığını yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır. Kanuni Sultan Süleyman'ın son sadrazamı olmuştur. Hem Osmanlı İmparatorluğu'nun zirvede bulunduğu dönemi simgelemesi itibarıyla hem de icraatları, projeleri ve kişiliği nedenleriyle en büyük Osmanlı sadrazamlarından biri kabul edilir. İki metreyi aşan boyu ile aynı zamanda en uzun boylu Osmanlı sadrazamı idi.

1505 yılında Bosna'nın Sokoloviçi (Slav dillerinde 'şahin' demektir) kasabasında doğmuştur. Bu nedenle Balkan halkları arasında Mehmet Paşa Sokoloviç olarak anılır. 1519 yılında Devşirme sistemi ile çocuk yaşta Edirne Sarayına getirilmiş, Mehmet adı verilerek Türk ve Müslüman kültürü ile yetiştirilmiştir. Ardından İstanbul'a gönderildi. Topkapı Sarayı'nın Enderun Bölümünde çeşitli görevlerde bulundu. 1541'de Kapıcıbaşılığa yükseldi. 1546'da saray hizmetlerinde başarılı olanların dış görevlere atanmaları yolundaki gelenek uyarınca Kaptan-ı Deryalığa getirildi. Görevde iken Trablusgarp Seferi'ne katıldı, İstanbul Tersanesini genişletti ve yeniledi. 1549'da vezirliğe yükselerek Rumeli Beylerbeyliğine atandı.

Avusturya ile 1547'de imzalanan barış antlaşmasının bozulması üzerine Sokollu Mehmet Paşa 1551'de Erdel üzerinde yapılacak seferin komutanlığına getirildi. 80.000 kişilik orduyla Erdel'e giren Sokollu Mehmet Paşa önemli kaleleri aldı, ama Temeşvar Kuşatmasında başarılı olamayarak geri çekildi.

Kanuni Sultan Süleyman 1553'te Sokollu Mehmet Paşa'yı Rumeli askerlerinin başında Anadolu'ya gönderdi. Aynı yıl başlayan Nahçıvan Seferinde Sokollu komutasındaki Rumeli askerleri büyük başarı gösterdiler. Sefer dönüşünde Sokollu üçüncü kez vezirliğe yükselerek kubbealtı vezirleri arasına katıldı. Sokollu Mehmet Paşa, Kanuni'nin oğulları arasındaki mücadeleler sırasında da hep Selim'in yanında oldu. Nitekim taht mücadelesini Selim kazandı. Semiz Ali Paşa'nın sadrazamlığa yükselmesiyle ikinci vezir olan Sokollu, onun 1565'de ölmesiyle sadrazamlığa getirildi. Yaşı hayli ilerlemiş olan Kanuni çok güvendiği Sokollu'ya geniş yetkiler vermişti. 1561'de üçüncü vezir iken Kanuni Sultan Süleyman'ın torunu ve Sultan II. Selim'in kızı Esmehan Sultan ile evlendi.

Bu tarihten ölümüne kadarki 15 yıl boyunca Osmanlı devletinin idaresini fiilen elinde tuttu. Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Zigetvar kalesi fethini, padişah öldükten sonra o idare etti. Kanuni Sultan Süleyman'ın ölümünü askerden II. Selim gelinceye kadar saklayarak onu tahta çıkarmayı başardı. II. Selim döneminde sürekli sadrazamlıkta kaldı ve devlet işlerini idare etti. Sokollu 1568'de Avusturya ile 8 yıl süren bir barış antlaşması imzaladıktan sonra doğuya yöneldi. Amacı Osmanlı egemenliğini Asya'da ve doğu denizlerinde de güçlendirmekti. Portekiz'in Hint Okyanusu'ndaki artan etkinliğine karşın Kızıldeniz, Umman Denizi ve Basra Körfezi'ndeki Osmanlı gemilerinin sayılarını attırdı. Hindistan ve Endonezya ile iyi ilişkiler kurmaya çalıştı. Sokollu ayrıca Tunus'u Osmanlı himayesi altına sokarak, Kuzey Afrika'yı da denetlemek istiyordu. Ama Piyale Paşa ve Lala Mustafa Paşa gibi karşıtların etkisiyle Divan 1570'de Kıbrıs'ın alınması kararını aldı. Sokollu Venediğe karşı böyle bir savaşın Avrupa'yı kendilerine karşı birleştireceği görüşündeydi. Ama Lala Mustafa Paşa Divan'a uyararak 1571'de Kıbrıs'a çıktı. Haçlı Donanması'nın misillemesinde Osmanlı donanması İnebahtı'da yenildi. Alınan ağır yenilgi karşısında Osmanlılara gelen bir Venedik elçisine "Biz sizden Kıbrıs'ı alarak kolunuzu kestik, siz ise donanmamızı yenmekle yalnızca sakalımızı kestiniz; unutmayın ki, kol bir daha yerine gelmez, ama sakal eskisinden de gür çıkar." dedi. Gerçekten de Sokollu'nun dediği oldu ve Venedikliler barış istemek zorunda kaldılar. Daha sonra Osmanlı Donanması Tunus'u İspanyollardan aldı.

Sokollu 1574'te ölen II. Selim'in yerine geçen III. Murat döneminde de sadrazamlığını sürdürdü. Fakat artık eski gücü yoktu çünkü padişah da artık onun karşıtlarıyla işbirliği halindeydi. Sokollu yine de bazı siyasal başarılarla imza attı. Fas'ı Portekiz akınlarından kurtardı, Avusturya'nın saray içine dönük oyunlarını etkisiz hale getirdi. Fakat baskılar artık iyice artmıştı, amcasının oğlu Budin Beylerbeyi Mustafa Paşa sudan bir nedenle idam ettirildi. 1579 yılında bir yeniçeri tarafından öldürüldü ve Eyüp'te defnedildi.

OKULUMUZUN TARİHÇESİ

İsmi Osmanlı Sadrazamı Sokollu Mehmet Paşa'dan alan okulumuz, 6 Temmuz 1968 tarihinde Öveçler semtindeki Reşat Bey İlkokulu bünyesinde ortaokul olarak eğitim-öğretime başlamıştır.

1968-1969 Eğitim-Öğretim yılında önce Sokollu Mehmet Paşa Mahallesindeki Halk Eğitim Merkezi'ne ait olan barakalarda, daha sonra Sokollu Mehmet Paşa İlkokulu bünyesinde hizmet vermiştir.

1975-1976 Eğitim ve Öğretim yılında bugünkü binasına taşınmıştır. 1980'den sonra Sokollu Mehmet Paşa Lisesi olarak devam etmiştir.

2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı itibarıyla Sokollu Mehmet Paşa Anadolu Lisesi olarak eğitim-öğretim hizmetlerini sürdürmektedir.